

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

LOOP UVAJALNI PROGRAM ZA UČITELJE ZAČETNIKE- Vodenje razreda in vzpostavljanje discipline

<https://empowering-teachers.eu/>

Η δημιουργία της παρούσας δημοσίευσης συγχρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα επιχορηγήσεων Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της επιχορήγησης υπ' αριθ. 626148-EPP-1-2020-2-PT-EPPKA3-PI-POLICY. Η παρούσα δημοσίευση αντανακλά μόνο τις απόψεις του συντάκτη. Ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε ο εθνικός οργανισμός χρηματοδότησης του έργου φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για το περιεχόμενο ή για τυχόν απώλειες ή ζημιές που ενδέχεται να προκληθούν από τη χρήση της παρούσας δημοσίευσης.

© Avtorske pravice 2021 Partnerstvo LOOP

Ta dokument se ne sme kopirati, razmnoževati ali spreminjati, v celoti ali delno, za noben namen brez pisnega dovoljenja partnerstva LOOP. Poleg tega je treba navesti avtorje dokumenta in vsak ustrezen del izjave o avtorskih pravicah.

Vse pravice pridržane.

Ta dokument se lahko spremeni brez predhodnega obvestila.

Ta projekt je licenciran pod [CC BY-NC-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

9. Vodenje razreda in vzpostavljanje discipline

A. Kakšna je glavna ideja/cilj/objektiv tega modula?

Vsak razred je drugačen in ima svoje značilnosti. Posledično je upravljanje razredov zahtevno, z izzivi prepleteno delo. Učitelji so tako primorani sprejeti učinkovite vzgojne in učne strategije, ki ustrezajo potrebam vseh učencev in so izraz šole, ki je sposobna ponuditi kakovostne izkušnje, motivirati in zagotoviti optimalen razvoj vsakega učenca ob spoštovanju pravil življenja v skupnosti. Modul 9 s tem namenom omogoča učiteljem začetnikom aktualen in dragocen okvir za napovedovanje ter reševanje skupnih vprašanj. S pomočjo obravnavanega modula bodo učitelji začetniki lahko obvladali vse vidike psiholoških in didaktičnih značilnosti vodenja razreda.

B. Pričakovani učni izidi:

- Učitelj začetnik, ob podpori mentorja spozna in osvoji ključne mehke veščine, ki se navezujejo na učiteljski poklic.
- Učitelj začetnik se nauči pravilnega ravnanja s pravili in zna obvladati situacije v šolskem okolju.
- Učitelj začetnik in mentor se naučita določati cilje in načrtovati obšolske dejavnosti.
- Učitelj začetnik in mentor na podlagi metodoloških smernic mikroučenja ugotovita vidike usposabljanja učiteljev začetnikov, ki zahtevajo izboljšave
- Učitelj začetnik se nauči, kako sodelovati z učenci z ustreznimi pedagoškimi pristopi, in se z mentorjem pogovori o konkretnih načrtih sodelovanja.

C. Dejavnosti, predstavitve in drugo gradivo, vključeno v modul:

ELEMENT	Ciljno občinstvo	Vrsta vira	Čas za vire	Območje
9.1 Priročnik za mentorje s predstavitvijo različnih pravil in predpisov	Mentor in/ali učitelj začetnik	Predstavitev/Priročnik za razpravo	60 minut	Pedagoški/didaktični
9.2 (Samo)ocena vodenja razreda	Mentor in učitelj začetnik	Ocenjevanje, obrazec za opazovanje, obrazec za načrtovanje.	60 minut	Pedagoški/didaktični
9.3 Scenariji možnih interakcij z učenci za razpravo o učinkovitem vodenju	Mentor in učitelj začetnik	Priročnik za razpravo, študija primera	60 minut	Pedagoški/didaktični
9.4 Priročnik za vzpostavitev odnosa z učenci	Učitelj začetnik	Samostojna študija z vprašalnikom	60 minut + 60 minut	Pedagoški/didaktični
9.5 Seznam dejavnosti opazovanja (mikroučenje)	Mentor	Predstavitev	60 minut + 60 minut	Pedagoški/didaktični

9.1 Priročnik za mentorje s predstavitvijo različnih pravil in predpisov služi kot orodje, ki mentorja usmerja pri razlagi šolskih pravil in predpisov ter daje nekaj predlogov v podporo razpravi. Ta mora biti ukoreninjena v realnosti lokalnega okolja. Ob koncu seje sledi tesno povezano poglavje 9.2.

9.2 (Samo)ocena vodenja razreda služi kot reflektivno vodilo za ugotavljanje prednosti in slabosti učitelja začetnika. Dokument vključuje obrazec za mentorja in mentor in obrazec za podporo mentorju pri pomoči učitelju začetniku pri oblikovanju akcijskega načrta v smislu izboljšanja njegovega vodenja razreda, na podlagi zaznane začetne stopnje, določene na podlagi vprašalnika, opazovanja in razprave.

9.3 Scenariji možnih interakcij z učenci za razpravo o učinkovitem vodenju je predloga za razpravo mentorja, ki podaja nekaj teoretičnih vsebin o interakciji v razredu in ponuja štiri scenarije, ki služijo kot izhodišče za morebitni pogovor.

9.4 Priročnik za vzpostavitev odnosa z učenci opisuje različne vrste odnosov z učenci in opredeljuje vedenjske smernice za izboljšanje tega odnosa. Poleg tega bo uporaba orodja "lestvica odnosa med učencem in učiteljem (STRS)", ki je del priročnika, učitelju začetniku omogočila, da podrobno spozna kakovost odnosa z vsakim učencem. Mentor pa lahko s pomočjo omenjenega orodja prepozna kritična področja, ki potrebujejo več pozornosti.

9.5 Seznam dejavnosti opazovanja (mikroučenje) je predstavitev metodologije, ki naj bi mentorju nudila smernice za opazovanje (in poznejše poročanje) delovanja učitelja začetnika med eno od njegovih učnih ur (ali simuliranih učnih ur). Priporočljivo je slediti navedenim korakom in analizirati morebitne prednosti ali slabosti učitelja začetnika z upoštevanjem danih vprašanj. Uporabite ga lahko tudi za preučevanje drugih področij, ne le vodenja razreda.

D. Predlog za izvajanje modula

Modul **Vodenje razreda in vzpostavljanje discipline** zahteva razvoj in izvajanje načrtovanih dejavnosti. Gre za samoizobraževanje učitelja začetnika. Ta svoje znanje preveri s pomočjo različnih priporočenih ocenjevalnih obrazcev, kot tudi preko praktične skupne dejavnosti z mentorjem. Zlasti dejavnosti, namenjene razvijanju mehkih veščin in mikroučenju, formalno zahtevajo soudeležbo obeh strani. Zato predlagamo, da se te dejavnosti razvijajo v povezavi z drugimi moduli.

Začetna dejavnost modula naj bo samoocena sposobnosti učitelja začetnika pri vodenju razreda (9.2). To samooceno lahko dopolnimo z obrazcem za opazovanje iz iste priloge. Ko učitelj začetnik izpolni vprašalnik, naj sledi srečanje z mentorjem, na katerem se v skladu z navodili pogovorimo o rezultatih. Mentor se lahko pripravi tudi s pomočjo teoretične predstavitve/priročnika za razpravo o vodenju razreda (9.1). Priporočamo, da ta postopek izvedete na začetku in na koncu uvajalnega programa ali na različnih stopnjah za spremljanje napredka.

Naslednje dejavnosti naj izvaja učitelj začetnik ob podpori mentorja. Del akcijskega načrta v poglavju 9.2 lahko služi kot predloga za poudarjanje korakov, ki jih bo učitelj začetnik želel izvesti v naslednjem obdobju. Pri spremljanju izvajanja akcijskega načrta lahko mentor uporabi metodologijo mikroučenja, predstavljeno v poglavju 9.5.

Če se želite še bolj poglobiti v temo vodenja razreda, lahko dodatek s scenariji (9.3) služi kot dobro izhodišče za nadaljnjo razpravo med mentorjem in učiteljem začetnikom. Natančneje,

učitelj začetnik naj prebere in analizira vrste interakcij v šolskem okolju ter se z mentorjem pogovori o vzorcih interakcij in opredelitvi ustreznih korektivnih ukrepov za vsak kontekst. Še bolj primerno bi bilo, če bi mentor scenarije prilagodil kontekstu.

Dodana vrednost za samopreverjanje učitelja začetnika v tem modulu pa je priročnik za vzpostavljanje odnosov z učenci (9.4). Čeprav se o vsebini v priročniku lahko pogovarjamo tudi z mentorjem, je gradivo pripravljeno za samostojno delo učitelja začetnika. Predlagamo, da učitelji začetniki samostojno izvedejo to dejavnost in analizirajo konkretne odnose s tremi različnimi učenci. Nato lahko na podlagi dobljenega rezultata ponovno nadaljujemo z usmerjeno razpravo z mentorjem, ki analizira morebitne prednosti ali slabosti.

E. Koristne povezave

Medosebne in komunikacijske spretnosti (učinkovita komunikacija)

<https://edtechreview.in/trends-insights/insights/1781-importance-tips-and-ways-of-communication-between-teacher-and-student>

Komunikacijske spretnosti - videoposnetki za usposabljanje učiteljev:

<https://www.youtube.com/watch?V=dfq wz6m9wlm>

Praktično vodenje razreda - Ameriško psihološko združenje:

<https://www.youtube.com/watch?V=ycetwg43kry>

Projekt EU **Moving into Soft Skills** ponuja okvir za delo in razvoj mehkih veščin s pomočjo utelešenih, somatskih in gibalnih praks.

Projekt EU UMJ - Understanding my journey, katerega cilj je pomagati mladim pri razvijanju mehkih veščin in povečati njihove možnosti za prihodnjo zaposlitev.

9.1 Priročnik za mentorje s predstavitvijo različnih pravil in predpisov za vodenje razreda

Uvod

Dokument služi kot priročnik za morebitne urejevalne dejavnosti v razredu, ki jih bo moral izpolniti in predstaviti mentor. Razdeljen je na dva dela. V prvem delu so opredeljene značilnosti in razredna pravila ter njihovo uresničevanje s poudarkom na korektivnih ukrepih v primeru neprimerne vedenje učencev. V drugem razdelku so opredeljeni različni postopki v razredu.

Dokument ponuja obsežen pregled različnih vidikov vodenja razreda, vendar ga je treba vedno prilagoditi za uporabo v konkretnem okolju. Mentor naj vključi svoje osebne izkušnje, podrobno opiše morebitne dogovore, ki so že sklenjeni na ravni šole, in pogovor podkrepi s konkretnimi primeri za učitelja začetnika.

Opredelitev pravil razreda

Razredna pravila so objavljena na vidnem mestu in na njih se spomnimo, ko se pogovarjamo o vedenju v razredu. Smernice so splošna vodilna načela za odnos in vedenje učencev. Če obstajajo pričakovanja ali smernice za uspeh na ravni celotne šole, se uporabljajo tudi v razredu. Učenci znajo na vprašanje prepoznati smernice in opisati, kaj pomenijo. Zato je smiselno postaviti pozitivna pričakovanja o tem, kaj morajo učenci storiti, da bodo v šoli uspešni.

Razredna pravila naj vsebujejo naslednje značilnosti:

- Obravnavati morajo najpogostejše kršitve.
- Priporočljivo je postaviti tri do šest pravil.
- Objavite pravila in se nanje po potrebi sklicujte.
- Posledice morajo biti znane vnaprej.
- Učenci se naj naučijo pravil na začetku šolskega leta. Tekom leta redno preverjajte, če so si učenci zapomnili pravila.
- Posledice izrekajte mirno in dosledno.

Podobno je opredeljena hierarhija posledic kršitev pravil, ki jo učenci spoznajo. Kršitve pravil in neprimerno vedenje se popravljajo dosledno, kratko in takoj:

1. Na začetku ponovimo kakšno je primerno obnašanje v razredu.
2. Učenca spomnimo na pravilo, ki ga je prekršil.
3. Učenca ponovno opozorimo.
4. Učenca presedemo.
5. Učitelj učencu izreče vzgojni ukrep. O tem obvesti njegove starše in se dogovori za sestanek.
6. Če se vedenje nadaljuje, je učenec napoten k drugemu strokovnjaku (prim. šolski psiholog).

Nadaljnji predlogi v zvezi s popravljenim neprimernim vedenjem:

- Ko se učenec vede neprimerno, se z njim pogovarjajte s kratkimi stavki. Izogibajte se prigovarjanju. Odločite se, ali boste uporabili progresivne ali regresivne posledice.
- Pri odzivanju na nepravilno vedenje v zgodnji fazi ni potreben vnaprej načrtovan odziv. Odzovite se z upravljanjem bližine, milimi besednimi grajami, pogovorom, stikom z družino ali pohvalo učencev, ki se obnašajo odgovorno. Uporabite lahko čustvene odzive in humor, vendar jih uporabljajte previdno in zmerno.
- V primeru kroničnega neprimernega vedenja učenca je priporočljivo vnaprejšnje načrtovanje posledic. Če niste kos situaciji, napotite učenca do drugih strokovnjakov.

Postopek v učilnici

Dobro je, da učenci poznajo delovanje v razredu in imajo pisna navodila za obnašanje. Prav tako je učencem potrebno dati jasna navodila za izvajanje različnih dejavnosti.

Učence seznanite s pričakovanji CHAMPS¹⁰ za vsako dejavnost:

- **Pogovor**
Učencem je potrebno podati informacije o tem, če je pogovor med različnimi dejavnostmi dovoljen in kdaj tekom dejavnosti se lahko pogovarjajo.
- **Pomoč**
Učencem je potrebno podati informacijo glede pomoči. Učitelj naj pri dajanju navodil odgovori, na kakšen način lahko učenci postavijo vprašanje, kdaj bodo prejeli odgovore in kaj morajo storiti, da učitelj opazi, da želijo nekaj povedati (prim. dvig roke).
- **Dejavnost**
Učencem je potrebno razložiti dejavnost in jim povedati kaj je cilj posamezne naloge.
- **Gibanje**
Učencem je potrebno podati informacijo o gibanju v razredu. Vedeti morajo, kdaj se od njih pričakuje, da sedijo in kdaj je dovoljeno sprehajanje po učilnici (prim. kdaj lahko gredo do koša, da ošilijo svinčnik).
- **Sodelovanje**
Učence je potrebno seznaniti o možnostih aktivnega sodelovanja.

¹⁰ Kratica označuje zaporedje faz v angleškem jeziku, in sicer: conversation, help, activity, movement, participation.

Rutine na pred začetkom in koncem pouka

Spodaj imate primere načrtov, ki vam lahko služijo kot okvir pri oblikovanju lastne rutine pri dnevnem sprejemanju učencev in poslavljanju od njih.

- Načrt za jutranje sprejemanje učencev:
 - Stojte na hodniku pred vrati učilnice in pozdravite učence.
 - Če vidite, da je učenec razburjen ali neprimerno vede, ukrepajte, še preden vstopi v razred.
 - Učence spodbudite, da se bodo pravočasno posedli na svoje mesto.
 - Učence na začetku ure seznanite s potekom ure in pričakovanji. Učenci morajo biti seznanjeni s pravili vedenja znotraj vsake aktivnosti. Tako jim je potrebno povedati, kdaj in s kom se lahko pogovarjajo, kaj mora biti tema pogovora, kakšna je primerna glasnost in dolžina razprave. +
- Načrt za poučevanje:
 - Učenci naj morajo poznati navodila za naloge, ki jih opravljajo v razredu. Priporočljivo je, da so navodila napisana na tablo oz. vidna v kakšni drugi obliki.
- Načrt za vožnjo z avtobusom:
 - Učenci naj sedijo na dodeljenih sedežih.
- Postopki v primeru učenčeve odsotnosti od pouka:
 - Odgovornost manjkajočih učencev je, da se pozanimajo o zamujenih dejavnostih in snovi. V primeru manjših učencev se morajo aktivno vključiti tudi starši. Informacije o zamujenem pouku lahko pridobijo na različne načine. Lahko vprašajo sošolca ali pišejo mail učitelju. Če obstaja, lahko uporabljajo spletno učilnico.
 - Odsotnosti in zamude učencev so zabeležene v redovalnici. Po treh zamudah se z učencem pogovorim, da bi ugotovil vzrok težave, in učenec je zadržan. Če se zamujanje nadaljuje, dobi učenec napotnico in telefonski klic domov. Mentor naj učitelja začetnika seznanji o šolskih pravilih, ki se navezujejo na zamujanje k pouku in odsotnost učencev pri pouku. V skladu s tem naj učitelj začetnik reagira. Naloga učitelja je, da se pozanima o vzrokih odsotnosti. Če učenec večkrat zamudi k pouku, se je potrebno z njim pogovoriti o tem ter ugotoviti vzroke za zamujanje. V primeru, da se zamujanje ali neopravičene odsotnosti nadaljujejo, je potrebno o tem obvestiti starše in v skladu s pravili izobraževalne ustanove izdati ustrezen ukrep.
- Postopki za ravnanje z učenci, ki pridejo v razred brez potrebnega gradiva:
 - Prepričajte se, da učenci natančno vedo, katere materiale potrebujejo vsak dan.
 - Učenci morajo biti seznanjeni s postopki za pridobivanje gradiva...
V primeru, da na šoli obstajajo predpisi za ravnanje v primeru, da učenec pri pouku nima ustreznega gradiva, je potrebno o teh sankcijah informirati učitelja začetnika, ta pa se jih mora dosledno držati pri pouku. Če učenec, ki si ni prisrkel v naprej dogovorjenega gradiva, ne more slediti pouku, mu lahko date dodatno delo v učilnici in od njega zahtevate, da bo moral drugo delo opraviti doma.
- Postopek obravnave učencev, ki se vrnejo po odsotnosti:
 - Vzpostaviti je potrebno sistem dela za učence, ki se vrnejo k pouku po odsotnosti. Mentor naj spodbudi učitelja začetnika, da temu ne namenja preveč časa.

- Odločite se, koliko dni lahko učenec nadoknadi zamujeno delo. Razmislite o tem, da bi za dokončanje zamujenega dela dali enako število dni, kot je bilo dni odsotnosti od pouka.
- Načrt za zaključek ob koncu dneva/razreda:
 - Poskrbite, da učenci ne odidejo, dokler ne uredijo svojega gradiva, pospravijo in prejmejo ustrezne pozitivne in korektivne povratne informacije. Potrudite se, da boste vsako uro ali dan zaključili na pozitiven način.
 - Pri učencih na razrednih stopnji si je za zaključek potrebno vzeti od pet do deset minut, medtem ko je zaključevanje ure ali dneva lahko na predmetni stopnji in v srednjih šolah bistveno krajše (pribl. ena minuta) .
- Načini odhajanja iz razreda:
 - Mentor naj spodbudi učitelja začetka, da postavi tudi jasna navodila za odhajanje iz razreda. Konec šolske ure naznani zvonec. Učencem je potrebno dati tudi informacije, da zapustijo razred po tem, ko pospravijo vse stvari in da morajo počakati, da učitelj pouk tudi uradno zaključi.
V nižjih razredih naj učitelj nadzoruje odhod iz učilnice in je pozoren na to, da učenci odhajajo iz razreda mirno.

Upravljanje šolskih nalog

- Postopki za dodeljevanje razrednih in domačih nalog:
 - Oblikujte stalno mesto, kjer bodo učenci zlahka našli informacije o delu in nalogah. Med možnostmi je tudi pisanje na tablo, na steno ali razdelitev lista z nalogami. Domače naloge naj bodo vidne učencem ves dan.
 - Vključite dnevne opomnike o kratkoročnih in dolgoročnih nalogah (npr. "Naravoslovni projekt je treba oddati v ponedeljek in dokončati prvi osnutek").
 - Učence naučite, kako naj naloge zapišejo v svoje zvezke in jih shranijo na dosledno mesto (npr. v mapo s tremi platnicami ali dnevnik). Pokažite vzročne primere zapisa nalog.
 - Kopirajte dnevne naloge položite v košarico "Odsotnost, kaj ste zamudili".
- Postopki za zbiranje opravljenega dela:
 - Če je mogoče, osebno prevzemite nalogo vsakega učenca. Tako lahko tiho podate pozitivne povratne informacije in takoj ugotovite, kdo dela ni opravil. Med zbiranjem dela poskrbite, da učenci počnejo nekaj koristnega.
 - Za učence, ki dela niso opravili, določite postopke za nadaljnje ukrepanje.
 - Starejši učenci lahko svoje opravljeno delo položijo v košarico in odključajo svoja imena na listu z nalogami ali na seznamu, ki visi na steni učilnice.
- Postopki za vodenje evidenc in zagotavljanje povratnih informacij učencem:
 - Učenci potrebujejo redne tedenske povratne informacije o opravljenem delu (za vse razrede) in trenutnem stanju ocen.
 - Za spremljanje učenčevega dela lahko uporabite osebno redovalnico in spletno redovalnico. Če učenec zamuja z določenim številom nalog (npr. s tremi do petimi), je potrebno o tem obvestiti starše ali skrbnike.
 - V razredih, ki potrebujejo visoko stopnjo strukturiranosti, imejte tabelo, ki prikazuje stopnjo opravljenega dela v celotnem razredu. Ta tabela zagotavlja vsakodnevno povratno informacijo razreda. Učinkovita spodbuda je lahko občasno nagrajevanje razreda za izboljšanje ali ohranjanje določene stopnje dokončanja dela.
- Postopki in pravila za obravnavanje zamujenih/izpuščenih nalog:

- Za prepozno oddane naloge določite blažjo kazen (npr. 10 % od ocene).
- Določite rok za sprejem zamujenega dela (npr. v enem tednu od roka za oddajo).
- Določite, koliko zamujenih nalog bo sprejetih v ocenjevalnem obdobju ali semestru. S pravili na začetku šolskega leta seznanite tudi starše.

9.2 (SAMO)OCENA VODENJA RAZREDA

Učitelj začetnik mora pri izpolnjevanju obrazca za samoocenjevanje upoštevati spodnja navodila. Deset praks, ki so navedene v orodju, izhaja iz strategij vodenja razreda, ki temeljijo na dokazih.

1. Ocenite se pri vsakem od elementov.
2. Morda boste želeli biti zelo natančni in konkretno preučiti eno od konkretnih lekcij (zlasti za razmerje med pozitivnimi in negativnimi rezultati). Če se odločite za konkreten pouk, morate navesti, kako ste se odločili/prešteli (npr. uporabili opazovalca, dali žetone v predpasnik).
3. Lestvica od nič do tri predstavlja kontinuum:
 - 0 = še nisem izvedel - opisani element še ni bil del mojega načrta upravljanja.
 - 1 = Nekajkrat sem poskusil z izvajanjem, vendar moja prizadevanja na splošno niso bila močna ali trajna.
 - 2 = Načrtoval in izvajal sem, vendar sem imel težave z nadaljevanjem ali izboljšavami na tej poti. Moje začetno načrtovanje bi lahko bilo boljše.
 - 3 = DA, strategijo sem izvajal, spremljal in po potrebi izboljšal njeno uporabo.
4. Po zaključku ocenjevanja seštejte skupno število točk za vsako od desetih področij ali kategorij. Vsoto delite s tri, da boste dobili povprečje.

Mentorjeva navodila za razpravo po izpolnitvi vprašalnika so navedena spodaj. Da bi dobili še boljši vpogled v stanje, ko gre za vodenje razreda učitelja začetnika, bi lahko izvedli nekaj opazovanj z uporabo Evidenčnega lista za vodenje razreda učitelja začetnika, ki je prav tako del tega dokumenta (9.2).

Mentor si lahko pri evalvaciji pomaga s spodnjimi točkami:

1. Opredelite močna področja učitelja začetnika. Načrtujte načine za ohranjanje teh močnih področij.
2. Z učiteljem začetnikom skupaj zapišita ali vsaj pregledta cilje za tista področja, kjer se je učitelj začetnik ocenil s slabšo oceno.
3. Za vsak cilj (ne več kot dva naenkrat) napišite konkretne ukrepe (uporaba strategij), ki jih bo učitelj začetnik izvedel, da bo lažje dosegel cilje. Vključite posebne strategije, pogostost izvajanja in trajanje (Primer cilja: Učitelj začetnik se trudi, da bo en mesec vsak dan pozdravil vsakega učenca in pri tem izgovoril tudi njegovo ime.

Za vse to lahko uporabite predlogo akcijskega načrta, ki je zadnji del tega dokumenta (9.2)

SAMOEVALVACIJSKI LIST			
Učitelj _____		Datum _____	
Mentor _____			
Zabeležite vsak pozitiven stik z učenci	Skupaj #	Zabeležite vsak negativni stik z učenci	Skupaj #
Razmerje med pozitivnimi in negativnimi stranmi ¹¹ : _____ na 1			

Praksa vodenja razreda	Ocena 0=ne 3=da
1. Vzpostavitev pravil in nadzor v razredu	/9
A) Vzpostavim pravila za obnašanje v razredu in o njih obvestim učence.	0 1 2 3
B) Svojo učilnico uredim tako, da je bližina med menoj kot učiteljem in učenci čim večja.	0 1 2 3
C) Aktivno nadzorujem (premikam, sodelujem, krepim).	0 1 2 3
2. Vzpostavitev pričakovanj, pozitivno izražanje in seznanjenje.	/9
a) Pravila podajam v trdilni obliki.	0 1 2 3
b) Učence aktivno vključujem v določanje pravil v razredu.	0 1 2 3
c) Učence seznanim s pravili in sproti preverjam, če jih razumejo.	0 1 2 3
3. Obvladovanje vedenja z učinkovitim izvajanjem pouka	/12
a) Prehode med dejavnostmi izvajam nemoteno in učinkovito.	0 1 2 3
b) Pripravljen sem na pouk/dejavnosti (dopolnilne dejavnosti, pripravljene materiali, tekoča predstavitev, jasna navodila).	0 1 2 3
c) Jasno razložim pričakovane cilje.	0 1 2 3
d) Učne ure/dejavnosti zaključim s konkretnimi povratnimi informacijami.	0 1 2 3

¹¹ Za izračun delite # pozitivnih z # negativnih.

4. Aktivno vključevanje učencev		/9
A) Med poučevanjem vsakemu učencu omogočim čim več različnih priložnosti za odzivanje.	0 1 2 3	
B) Med poučevanjem in navodili učence vključujem na opazne načine (npr. uporabljam odzivne kartice, skupinske odgovore, glasovanje in druge metode).	0 1 2 3	
C) Pogosto preverjam, ali učenci razumejo navodila in snov.	0 1 2 3	
5. Vrednotenje navodil		/9
a) Ob koncu dejavnosti vem, koliko učencev je doseglo cilj.	0 1 2 3	
b) Učencem s specifičnimi učnimi težavami nudim dodatni pouk.	0 1 2 3	
c) Po zaključku ure naredim kratko refleksijo in si zapišem področja, ki jih želim izboljšati.	0 1 2 3	
6. Povečanje pozitivne interakcije		/9
a) Ohranjam razmerje pozitivnih interakcij 4:1.	0 1 2 3	
b) Z vsakim učencem skušam v povprečju vzpostaviti verbalen pozitiven stik vsaj 2-3-krat na uro.	0 1 2 3	
c) Učence, ki se izboljšajo, pohvalim. Učence, ki se vestno držijo pravil pa tudi nagradim.	0 1 2 3	
7. Nепrekinjena raba strategij za priznavanje ustreznega vedenja		/9
A) Takoj pohvalim učence, ki dosegajo dobre učne rezultate oz. se primerno vedejo.	0 1 2 3	
B) Uporabljam različne načine za dajanje pohval.	0 1 2 3	
C) V primeru problematičnega vedenja se držim predpisanih navodil in uporabljam uveljavljene strategije.	0 1 2 3	
8. Uporaba različnih strategij za odzivanje na neprimerno vedenje		/9
A) Takoj opozorim učence na nedoseganje učnih rezultatov oz. na neprimerno vedenje.	0 1 2 3	
B) Uporabljam različne strategije za dajanje graj.	0 1 2 3	
C) Na neprimerno vedenje se odzovem mirno, čustveno objektivno in profesionalno.	0 1 2 3	
9. Razvijanje skrbnih in podpornih odnosov		/12
A) V dveh tednih šolskega leta se naučim imena vseh učencev in jih uporabljam.	0 1 2 3	

B) Za spoznavanje učencev uporabljam eksplicitne dejavnosti.	0 1 2 3
C) Z učenci in njihovimi starši oz. skrbniki komuniciram pred začetkom pouka in nadaljujem s pogostimi stiki.	0 1 2 3
D) Z učenci govorim dostojanstveno in spoštljivo - tudi takrat, ko jih popravljam!	0 1 2 3
10. Učenje o odgovornosti in zagotavljanje priložnosti za učence, da prispevajo k dobremu delovanju razreda.	/12
A) Uporabljam splošne postopke v razredu in učence spodbujam k aktivnosti, da bi tako povečal odgovornost učencev.	0 1 2 3
B) Učencem nudim strategije samokontrole in samonadzora.	0 1 2 3
C) Zagotavljam učenje socialnih veščin in strategije za reševanje težav.	0 1 2 3
d) Učencem omogočam posebne dejavnosti, preko katerih se spoznajo med seboj in skupaj rešujejo probleme.	0 1 2 3

Zapisovalni list za vodenje razreda za učitelja začetnika

Ime učitelja začetnika				
Datum:			Dan v tednu:	
Kontekst (tema, po kosilu):				
Čas začetka opazovanja:			Končni čas opazovanja:	
Čas	Kontekst (vključuje situacijo)	Obnašanje učitelja	Odziv učencev	Razprava
1. Povzetek pogovora z mentorjem (opravi učitelj začetnik)				
2. Samorefleksija učitelja začetnika.				

Predloga za akcijski načrt

Trenutno močno področje	Strategije vzdrževanja	Datum začetka Datum ocenjevanja
Cilji za izboljšanje	Strategije za izboljšanje (posebni akcijski koraki)	

9.3 Scenariji možnih interakcij z učenci za razpravo o učinkovitem vodenju

Osnovne oblike interakcije med poukom

Vedeti, kdaj in kako spremeniti strategije interakcije v razredu, je ena izmed pomembnih veščin učitelja. Če izmenjava informacij poteka tekoče, postane učna ura bolj zanimiva. V nasprotnem primeru je lahko pouk dolgočasen.

Poznamo štiri glavne oblike učne interakcije:

- *Učitelj-učenci*
- *Učenci-učitelj*
- *Delo v paru*
- *Skupinsko delo*

Ne smemo pozabiti, da različne metode interakcije podpirajo različne dejavnosti, ki se lahko izvajajo v razredu. Predpostavimo na primer, da učenci izvajajo skupinsko dejavnost pisne produkcije. V tem primeru je treba dati prednost majhnim skupinam, vendar je lahko interakcija med učenci in učiteljem najprimernejši način za spodbujanje predhodnega znanja in predvidevanje nekaterih pojmov. Spreminjanje strategije interakcije je zelo pomembno za spreminjanje ritma pouka, v izogib monotonosti in za ohranjanje stimulacije učencev. Poleg tega ima slednje ključni pomen pri doseganju ciljev pouka. Na primer, če učencem začasno dovolimo, da učenci delajo v skupinah, si porazdelijo vloge in pri tem nekdo izmed učencev lahko prevzame vlogo učitelja, je slednje lahko zelo produktiven način za učenje.

Hkrati je možno podrobno razpravljati o avtoritativni vlogi učitelja. Medtem ko je namreč vrstniški diskurz običajno simetričen v smislu uživanja enakih pogovornih pravic, so za institucionalne interakcije - torej tudi tiste, ki potekajo v razredu - značilne različne vrste asimetrije, vključno z interakcijsko asimetrijjo. Slednja se kaže v različnih oblikah prevlade sogovornika, ki predstavlja institucijo. Linell in Luckmann (1991, 1–20) opredeljujeta štiri vrste:

1. Kvantitativna prevlada se nanaša na razpoložljivi interakcijski prostor.
2. Interakcijska dominanca se nanaša na sposobnost nadzora nad organizacijo zaporedij. Na primer, vprašanje na začetnem mestu zaporedja ne pogojuje le naslednjega dejanja, temveč tudi trdno določajo tematski obseg, ki določa razvoj naslednje interakcije.
3. Semantična prevlada, ki se razume kot nadzor nad obravnavanimi temami in možnost uveljavljanja lastnega stališča.
4. Strateška prevlada, ki se nanaša na možnost vplivanja na splošne rezultate interakcije.

Pri izvajanju te dejavnosti lahko mentor in učitelj začetnik za razpravo o vodenju razreda uporabita spodaj navedene scenarije. Še bolje je, če uporabita konkretne primere iz razreda. Možno je tudi oblikovanje hipotetičnih scenarijev, ki so bolj verjetni za določeno okolje ali bolj povezani s potrebami učitelja začetnika.

Scenarij 1

Kako se v spodnjem scenariju kaže učiteljeva interakcijska prevlada? Ali je mogoče prepoznati vse štiri vrste prevlade? Učitelj poskuša del zgodbe o Pinokiju zreducirati na dialoško obliko

Učitelj: *Učitelj: Da, to je tako, da se pretvarjajmo, da smo, pazite, pretvarjajmo se, da smo pisatelji. Vi veste, da morajo pisatelji, preden začnejo pisati, razmišljati, kajne? Na kakšen način*

in kaj pišejo? Zelo dobro, pretvarjamo se, da smo pisatelji, in si izmislimo pesem, dialog: o zgodbi, ki jo že poznamo? Ali ne? Ne, o zgodbi, ki smo si jo izmislili. Kaj je dialog?

[prekrivajoči se glasovi].

Učitelj: *Kaj je dialog? Imenuje se dialog ... Ko se dva človeka pogovarjata. Ko se pogovarjata o vprašanih in ...?*

Učenec 1: *odgovori*

Učitelj: *Odgovori, torej pogovor med dvema? Ljudje. Se strinjate?*

Učenec 2: *Moški.*

Učitelj: *Seveda, moški, običajno je to med moškimi, kajne? Ne govorimo o psu in mački, običajno govorimo o ljudeh.*

Učenec 2: *Mačka in pes?*

Učitelj: *Pazite. Pogovarjamo se, obravnavajmo zgodbo o Pinokiju in pripovedujmo zgodbo o Pinokiju.*

Učenec 2: *To vem.*

Učitelj: *Pinokijo noče jemati zdravil. Vila ga poskuša prepričati, naj vzame zdravilo, ker je bolezen lahko zelo resna. Tako se zgodi tole, dobro? Ponovimo.*

Učenec 1: *Da*

Učenec 2: *Medicina.*

Učitelj: *Vila ga skuša prepričati, naj se zdravi, ker bi lahko bila njegova bolezen resna. ... V teh nekaj besedah smo povedali, kaj se zgodi v zgodbi. Vendar pa v zgodbi ni dialoga, kajne? Tu ne slišimo vprašanja in odgovora, vprašanje in odgovor si izmislimo ... Mi ...*

Študenti: *Mi.*

Učiteljevim vprašanjem pogosto sledi ocena učenčevega odgovora. To pomeni, da potekajo v značilnih "trojicah", pri čemer sta ravno prvi in tretji del v pristojnosti učitelja, ki tako izpolnjuje svojo institucionalno nalogo zagotavljanja povratnih informacij in ocenjevanja.

Scenarij 2

Primerjajte naslednja dva odlomka. Kakšne razlike vidite v obeh izmenjavah? Kateri dialog ustreza tipični interakciji v razredu?

Dialog 1 [dogovori o prepisu dialoga].

A Katera je prva slovenska knjiga?

B Mislim, da je to Katekizem in abecednik.

Dialog 2

A Kdo je napisal Desetega brata?

B Josip Jurčič.

A Pravilno. In kako je ime desetemu bratu?

B Martinek Spak.

A O čem govori knjiga?

Scenarij 3

Z mentorjem analizirajte osnovne scenarije. Kakšni bi lahko bili možni popravni ukrepi? Ali bi lahko za oba primera uporabili standard vedenja? Ali bi bilo treba uporabiti prijaznejši ali strožji pristop?

- *Gospa Novak poučuje matematiko že dve leti. Med nalogo v majhni skupini v razredu opazi, da ima Kristjan med reševanjem naloge glavo na mizi, medtem ko njegovi sošolci delajo nalogo. Ko ga vpraša, ali je kaj narobe, ji odgovori, da je skupinsko delo »izguba časa in mi je vseeno, če dobim enico«.*

LOOP - Omogočanje stalnega osebnega, poklicnega in družbenega razvoja učiteljev z inovativnimi programi medsebojnega uvajanja

- *Gospa Bizjak je zelo razočarana nad pomanjkanjem motivacije pri svojih učencih. Meni, da bi morali učenci opraviti nalogo, če bi jim samo dodelila poglavje, ki ga morajo prebrati, in jim dala odgovoriti na vprašanja na koncu poglavja. Petdeset odstotkov njenih učencev je trenutno skoraj neuspešnih pri predmetu.*

(Vir: Bertocchi D. 1995, str. 97-101)

Scenarij 4

Vprašanja so pogosta v vseh vrstah interakcije in imajo zelo različne funkcije: uporabljajo se na primer kot prošnja za informacije, pojasnila in specifikacije, za izražanje nestrinjanja, dvoma, nerazumevanja, ironije itd.

Množična prisotnost parov "vprašanje-odgovor" je značilna predvsem za institucionalne interakcije. Vendar se funkcija vprašanj razlikuje glede na poseben institucionalni kontekst pojavljanja. Značilnost tovrstne komunikacije je, da je vidna prevlada dominantnega sogovornika, ki prevzame pobudo za postavljanje vprašanj. Zato razmislite o naslednjem navedku iz dela Andersona 1995 (v Piazza 1995, 31–58) in se o njem pogovorite z mentorjem:

Najbolj vidna razlika od vsakdanjih pogovorov je [...] Množična prisotnost para vprašanje-odgovor v številnih institucionalnih interakcijah [...]. Zaporedja vprašanj in odgovorov se na primer razlikujejo v izobraževalnih, novinarskih, medicinskih (ambulantne konzultacije, psihiatrični razgovori), podjetniških (razgovori za zaposlovanje osebja) in sodnih (zaslišanja na sodišču, policiji) kontekstih, odvisno od namenov v posameznem kontekstu (str. 43).

V razredu imajo učiteljeva vprašanja bistveno vlogo v izobraževalnem procesu, saj so spodbuda za razmislek in razpravo ter nadzor in spremljanje učencev. Delujejo tudi kot pokazatelj odnosa med učenci in učiteljem. Sporočajo količino in vrsto nadzora, ki ga izvaja učitelj, in s tem kažejo na možnosti sodelovanja, ki jih ima učenec. Na tem mestu bomo analizirali nekaj vrst, ki se pogosto pojavljajo v učiteljevem diskurzu.

9.5 Priročnik za vzpostavljanje odnosov z učenci

Uvod

Študije zadnjih let poudarjajo pomen odnosa med učitelji in učenci v šoli. Dobri odnosi so ključni za doseganje boljše klime v razredu, kar ima pozitivne posledice na različnih področjih. Obravnavanje učenca kot osebe s sposobnostmi in talenti, in ne le kot praznega uma, ki ga je treba recipročno napolniti, je spremenilo način poučevanja in sam odnos. Številne raziskave ugotavljajo, da odnos, ki temelji na medsebojnem zaupanju, empatičnem poslušanju in sodelovanju, prinaša očitne pozitivne posledice:

- Več znanstvenega učenja;
- Izboljšanje kognitivnih sposobnosti;
- Izboljšanje socialnih kompetenc;
- Povečanje samospoštovanja in občutka lastne učinkovitosti.

Nasprotno povzroča negativen odnos nevšečnosti učiteljem in učencem. Slabi odnosi so za obe strani stresni (Jennings in Greenberg 2009) in negativno vplivajo na učni, socialni in čustveni razvoj učencev (McCormick in O'Connor 2014).

V tem priročniku so opisani ukrepi, ki jih lahko učitelj začetnik uvede za izboljšanje odnosa med učiteljem in učencem. Poleg tega priročnik vsebuje priporočila glede vedenja in pristopov, ki jih ne smemo upoštevati, da ne bi podlegli sovražnemu odnosu. Na koncu so na voljo študije primerov, ki poudarjajo vlogo odnosa in kažejo, kako lahko učitelj začetnik vzpostavi kvaliteten odnos.

Razvoj odnosov med učitelji in učenci

Vzpostavitev kvalitetnega odnosa v razredu ima pomembnejšo vlogo kot podajanje snovi. Šele po tem, ko so odnosi vzpostavljeni, je mogoče začeti s poučevanjem. Učitelji morajo imeti s svojimi učenci pozitiven odnos. Od učitelja se pričakuje, da pozna svoje učence in da jih spoštuje. V primeru težav je potrebno dati povratne informacije učencu, s pomočjo katerih se bo lahko izboljšal. Ena izmed nalog učitelja je, da poskrbi za dobro počutje vseh učencev in prepreči, da bi v razredu prišlo do ustrahovanja. Učitelj ni v razredu le za to, da učencem podaja nove vsebine, ampak je tudi njihov vzgojitelj. Na podlagi različnih študij, opravljenih na pedagoško temo, je mogoče opredeliti tri ukrepe za vzpostavljanje pozitivnih odnosov v razredu:

- **Spoznajte učence.** Eden od načinov za izboljšanje znanja, povezanega z osebnostjo učenca, je ustvarjanje primerov, ki se ujemajo z njegovimi interesi. Nekaj predlogov je izpostavljenih v nadaljevanju:
 - Če učenec, ki obožuje košarko, postavi vprašanje o matematičnem problemu, mu lahko odgovorite na primeru košarke.
 - Če učenec, katerega materni jezik je bosanščina, postavi vprašanje v slovenskem jeziku, lahko učitelj začetnik odgovori na njegovo vprašanje, nato pa ga vpraša, kako bi to zvenelo v bosanščini. Tovrstni specifični odgovori kažejo, da učitelju začetniku ni vseeno za učence kot ljudi in da se zaveda njihovih edinstvenih prednosti (npr. tekoče znanje drugega jezika).

Poleg tega lahko učitelj začetnik prilagodi izvajanje učne ure karakterju učencev in njihovih interesov.

- Če je učenka moteča, ji lahko učitelj začetnik pomaga pri zbranosti tako, da ji za delo ponudi mirnejši prostor.
 - Če je deček v vašem razredu plah, se zdi, da je zavzet, vendar nikoli ne dvigne roke, da bi postavil vprašanje, lahko učitelj začetnik oceni njegovo raven razumevanja pojma v individualnem pogovoru ob koncu pouka.
- **Učencem zagotovite smiselne povratne informacije.** Sposobnost podajanja smiselnih povratnih informacij je tesno povezana z empatičnimi in pedagoškimi veščinami. Priporočljivo je nuditi povratne informacije tako, da se jasno izrazi čustvena navezanost na učence ter njihov kognitivni in učni razvoj. Pomemben vidik je zmožnost enakega obravnavanja in sodelovanja z vsemi učenci, brez očitnih razlik. Govorica telesa je bistvena značilnost, ki določa razvoj pozitivnega odnosa.
 - **Ustvarite pozitivno vzdušje v razredu.** "Klima v razredu" je skupna zaznava, ki jo imajo učenci in učitelji v razredu, kar lahko vpliva na njihovo motivacijo in zavzetost ter na sklop odnosov, vedenj in odnosov, ki se vzpostavijo v tem posebnem kontekstu. Pozitivna klima v razredu se razvije, ko učitelji delujejo kot spodbujevalci, uporabljajo strategije poučevanja, osredotočene na posameznika, in se postavijo v avtoritativno držo, v kateri izražajo svoje zanimanje za učenca kot osebo.
 - **Bodite spoštljivi in sočutni pri delu z mladostnik.** Pozitivni odnosi vplivajo na motivacijo učencev in njihovo zavzetost pri učenju. Učenci vseh starosti morajo čutiti, da učitelji spoštujejo njihova mnenja in interese. Dejanja in besede učiteljev so za mladostnike

pomembne, tudi v situacijah, ko se zdi, da jim je vseeno, kaj govorijo ali delajo. Prizadevanja učiteljev imajo lahko celo dolgoročne pozitivne (ali negativne) posledice.

Izboljšanje odnosa med učiteljem in učencem: kaj storiti in česa ne

<u>Kaj je potrebno storiti?</u>	<u>Čemu se je boljše izogniti?</u>
Potrudite se, da spoznate vsakega učenca v razredu in se z njim povežete. Vedno jih kličite po imenu, poiščite informacije o njihovih interesih in si prizadevajte razumeti, kaj potrebujejo za uspeh v šoli.	Ne domnevajte, da je prijazno in spoštljivo vedenje do učencev dovolj za izboljšanje dosežkov. Idealni razredi imajo več kot le en cilj: učitelji postavljajo učencem primerno visoke standarde učne uspešnosti in jim nudijo priložnost za čustveno povezanost z učitelji, sošolci in šolo.
Potrudite se, da boste z vsakim učencem, zlasti s tistimi, ki so težavni ali sramežljivi, preživeli nekaj časa individualno. To bo pripomoglo k vzpostavitvi bolj pozitivnega odnosa z učenci.	Ne obupajte prehitro nad svojimi prizadevanji za vzpostavitev pozitivnih odnosov s težavnimi učenci. Ti učenci bodo imeli od dobrega odnosa med učiteljem in učencem enako ali celo več koristi kot njihovi vrstniki, s katerimi je lažje shajati.
Bodite pozorni na eksplicitna in implicitna sporočila. Pazite, da učencem z dejanji in besedami pokažete, da se je treba v šoli dobro učiti.	Ne domnevajte, da so spoštljivi in občutljivi odnosi pomembni le za osnovnošolce. Tudi srednješolci imajo koristi od takšnih odnosov.
Ustvarite pozitivno vzdušje v razredu tako, da se osredotočite ne le na izboljšanje odnosov z učenci, temveč tudi na izboljšanje odnosov med učenci.	Ne domnevajte, da so odnosi nepomembni. Nekatere raziskave kažejo, da se pri predšolskih otrocih, ki imajo veliko konfliktov z učitelji, ob stikih z njimi poveča raven stresnih hormonov.
Učenci opazijo slog interakcije. Opazijo, ali učitelj izkazuje toplino in spoštovanje do njih, drugih učencev in odraslih na vaši šoli. Ne pozabite, da jih vzgajate tudi s svojim zgledom, saj učenci precej stvari posnemajo..	Ne čakajte, da se v razredu pojavijo negativna vedenja in interakcije. Namesto tega zavzemite proaktivno stališče pri spodbujanju pozitivnih socialnih izkušenj, tako da učence vključite v razprave o prosocialnih interakcijah in jim te pozitivne interakcije dosledno ponazarjate.
Učenci opazijo metode, ki jih uporabljajo za obvladovanje močnih čustev. Opazijo pozitivne strategije, kot sta globok vdih ali pogovor o frustracijah. Prav tako opazijo tudi negativne strategije, kot so kričanje na učence ali grde ali nespoštljive šale o sodelavcih. Zavedajte se, da bodo učenci pogosto prevzeli strategije, ki jih uporabljate vi.	

Kako izmeriti odnos med učiteljem in učencem? Lestvica odnosa med učencem in učiteljem (STRS)

Lestvica odnosov med učencem in učiteljem (STRS¹²) preučuje učiteljeve odnose s posameznim učencem v razredu (Pianta 2001). Petstopenjska lestvica s 15 postavkami omogoča ocenjevanje konfliktov in bližine ter ima odlične psihometrične lastnosti, ki temeljijo na številnih študijah in vzorcih. Učitelj s pomočjo lestvice oceni, v kolikšni meri se vsaka postavka nanaša na njegov odnos z učencem. Odgovor na končni rezultat nam da vsota skupin postavk, ki ustrezajo trem faktorским podskalam, ki zajemajo tri razsežnosti odnosa med učencem in učiteljem: konflikt, bližina in odvisnost.

STRS se lahko uporablja pri preprečevanju ali zgodnjem posredovanju pri težavah s prilagajanjem v šoli, za ocenjevanje izboljšanja kakovosti odnosov med učenci in učitelji ter za načrtovanje programov.

- Lestvica odzivnosti

Razmislite o tem, v kolikšni meri se vsaka od naslednjih trditev nanaša na vaš odnos s tem učencem.

1 = *Popolnoma se ne strinjam*

2 = *Ne strinjam se*

3 = *Niti se strinjam, niti se ne strinjam*

4 = *Strinjam se*

5 = *Popolnoma se strinjam*

- Vprašanja

1. *S tem učencem imam naklonjen in topel odnos.*
2. *Zdi se, da se s tem učencem vedno spopadava.*
3. *Če je učenec razburjen, bo tolažbo poiskal pri meni.*
4. *Učenec se ne počuti dobro ob moji telesni naklonjenosti ali dotiku.*
5. *Učenec ceni svoj odnos z mano.*
6. *Ko učenca pohvalim, je ponosen.*
7. *Učenec spontano deli informacije o sebi.*
8. *Učenec se zlahka razjezi name.*
9. *Zlahka se vživimo v občutke tega učenca.*
10. *Učenec po disciplinski kazni ostane jezen ali se upira.*
11. *Ukvarjanje s tem učencem mi jemlje energijo.*
12. *Ko učenec pride v šolo slabe volje, vem, da nas čaka dolg in težek dan.*
13. *Učenčeva čustva do mene so lahko nepredvidljiva ali se nenadoma spremenijo.*
14. *Učenec je do mene zahrbtn ali manipulativen.*
15. *Učenec z mano odkrito deli svoje občutke in izkušnje.*

- Točkovanje

Rezultati podskale so povprečje vključenih elementov. Trditev štiri je ovrednotena obratno.

- Dejavniki

Imenski predmeti:

Bližina 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 15

Konflikt 2, 8, 10, 11, 12, 13, 14

9.5 Seznam dejavnosti opazovanja (mikroučenje)

Uvod

¹² V ang. Student-Teacher Relationship Scale

Mikroučenje je nastalo kot praksa usposabljanja učiteljev in kot orodje pedagoškega raziskovanja (Isidori 2003). Leta 1963 sta K. Romney in D. Allen na Univerzi Stanford skovala izraz mikroučenje. Po Allenu (1975) je mikroučenje mogoče opredeliti kot elaborirano poučevanje, ki obsega predstavitev kratkotrajne učne situacije majhni skupini učencev, na katero je treba poseči z uporabo metodologije, ki se zdi najprimernejša. Izvajalci usposabljanja in mentorji spremljajo kratkotrajno poučevanje. Nadzornikom mikroučenja omogoča, da bodočim učiteljem v fazi analize pokažejo veščine, ki jim bodo pomagale pri reševanju resničnih problemov iz prakse in napak, storjenih med pedagoškimi dejavnostmi, da bi spodbudili razmislek o dejanju, ki se odrazi z izboljšanjem situacije.

Metodologija

Metodološki napotki za uporabo mikroučenja predvidevajo načrtovanje poti, ki je razdeljena na šest faz: V prvi fazi udeleženec v prisotnosti majhne skupine kolegov simulira kratek primer poučevanja (mikrolekcija), pri čemer se osredotoči na predhodno določeno učno spretnost; začne se načrtovanje učne intervencije (Načrt) in izvajanje same intervencije (Učenje).

Mentorji lahko drugo fazo izvajajo z dvema različnima oblikama: realno, pri kateri se praksa uvede v obstoječem kontekstu (na primer v razredu). Drugi način izvedbe je simuliran, pri čemer se mikrolekcija, ki se izvaja v laboratorijskem okolju, posname z videoposnetkom.

Takoj zatem sledi faza opazovanja in kritičnega razmisleka (povratne informacije), v kateri se s pomočjo nadzornika-trenerja analizira video lekcija. Vrednotenje temelji na vprašalniku z 20 kazalniki, ki vsebujejo povratne informacije o vključujočih izobraževalnih ukrepih in vodenju razreda. Uporabljena je bila Likertova lestvica od 1 do 5.

V četrti fazi se na podlagi prejetih povratnih informacij in spremljanja učitelja začetnika pri mikroučenju izvedejo morebitne spremembe (Re-plan), tako da se po potrebi ponovno načrtuje učna intervencija in vzgojno delovanje. V peti fazi se spremeni "uprizoritev" mikroučne ure (Re-teach). Zadnja faza predstavlja najpomembnejši trenutek, saj omogoča izvajanje spretnosti, ki smo se jih naučili na poti: v tem trenutku se analizira nov video posnetek (Re-feedback), da se preverijo nastale spremembe.

Slika 16: Cikel refleksije (vir: povzeto po Barnett et al., 2004)

Nastavitve

Mikro pouk mora izvajati več učiteljev začetnikov, ki bodo izmenično izvajali načrtovane dejavnosti. Prisotnost vsakega mentorja je obvezna.

Faze mikro poučevanja	Dejavnosti
1. NAČRT	Izbira teme mikrolekcije in načrtovanje dejavnosti, ki jih je treba izvesti. Oblikovanje izobraževalne intervencije.
2. UČENJE	Dejansko izvajanje mikro poučevanja. Posneti videoposnetek.
3. POVRATNE INFORMACIJE	Učitelji začetniki bodo imeli ob ogledu posnetka mikrolekcije priložnost dobiti povratne informacije od svojega mentorja na podlagi evalvacijskega vprašalnika. Prav tako obema omogoča, da prek analiziranih kazalnikov ugotovita prednosti in slabosti delovanja v razredu in kako to učitelji začetniki obvladujejo.
4. MOREBITNE SPREMEMBE	Oblikovanje prilagojenih učnih ur na podlagi povratnih informacij.
5. PONOVI TEV UČENJA	Ustrezno ponavljanje lekcije.
6. PONOVA OBRAVNAVA	Začne se nova analiza popravljenega pouka. Na tej stopnji morajo mentorji in učitelji začetniki analizirati novo mikrolekcijo z isto obliko, kot so jo uporabili v fazi povratne informacije.

Ocenjevalni obrazec

Vsako vprašanje je treba oceniti na Likertovi lestvici od 1 do 5: (1) sploh se ne strinjam; (2) ne strinjam se; (3) niti se strinjam niti se ne strinjam; (4) strinjam se; (5) popolnoma se strinjam.

1. Ali učitelj poskrbi za znanje vseh učencev?
2. Ali učitelj upošteva in poskuša zmanjšati ovire pri učenju in sodelovanju posameznih učencev?
3. Ali učna ura omogoča sodelovanje med vrstniki in v skupini?
4. Ali učitelj prilagaja pouk potrebam učencev, tako da lahko vsi razvijajo spretnosti in znanje?
5. Ali učna ura spodbuja sodelovanje vseh učencev?
6. Ali se razlike med učenci uporabljajo kot vir za poučevanje in učenje?
7. Ali učitelju uspeva spodbujati vključevanje vseh učencev v razpravo?
8. Ali je učitelj pri pouku pozoren tako na čustvene kot tudi na kognitivne vidike učenja?
9. Ali vsi učenci razumejo in govorijo jezik, ki se uporablja pri pouku?
10. Ali učitelj spodbuja učence k raziskovanju drugih stališč, ki niso njihova lastna?
11. Ali učitelj ustvarja pozitivno in prijetno vzdušje?
12. Ali učitelju uspe pridobiti pozornost in spodbuditi med učenci zanimanje?
13. Ali se učenci pri pouku tega učitelja samoiniciativno vključujejo v pouk s svojimi lastnimi prizadevanji ali tako, da jih za sodelovanje spodbudijo sošolci?
14. Ali učitelj upošteva in ceni opažanja učencev?
15. Ali učitelj upošteva celotno upravljanje razpoložljivega časa?
16. Ali učitelj uporablja prostor, bližino in gibanje po učilnici, da je blizu težavam in spodbuja pozornost?
17. Ali učitelj naslovi neprimerno vedenje in se nanj odzove?
18. Ali učitelj z vprašanji preverja, če so učenci razumeli navodila?
19. Ali učitelj krepi in ponavlja pričakovanja glede primernega vedenja?
20. Ali učitelj upošteva jasna postopkovna pravila?

This work is licensed under [CC BY-NC-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

INOVA+

INOVA + Innovation Services SA

Ministry of Education and
Science of Portugal

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF EDUCATION

Ministry of Education, Republic of
Slovenia

Instituto Ekpedeftikis Politikis (Insti-
tute of Educational Policy)

Casa do Professor

Institute of Education of the
University of Lisbon

Univerza v Ljubljani

University of Ljubljana

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY of the PELOPONNESE

University of Peloponnese

IDEC SA

Fundación Universitaria Balmes

Association Petit Philosophy

Libera Università del
Mediterraneo Jean Monnet

LOOP

EMPOWERING TEACHERS PERSONAL, PROFESSIONAL AND SOCIAL

CONTINUOUS DEVELOPMENT THROUGH INNOVATIVE PEER - INDUCTION PROGRAMMES

<https://empowering-teachers.eu/>